Çĕнĕ 2009 çул ячĕпе саламлатпăр!

Çĕнтерӳ ялавĕ

Муркаш район хаçачĕ

1944 çулхи майăн 5-мĕшĕнчепе тухать

1-2 (7641-7642) №№ ✻ Кĕçнерни кун, 2009 çулхи январĕн (кăрлач) 1-мĕшĕ ✻ Хакĕ ирĕклĕ

ХАКЛĂ ЕНТЕШĔМĔРСЕМ!

Çĕнĕ çул тата Сурхури уявĕсем ячĕпе сире чĕререн саламлатăп!

Йăлана кĕнĕ тăрăх çак паллă уявсенче пирĕнтен кашниех иртсе каякан çулталăкри пулăмсене аса илет тата ыранхи куна пăхма тăрăшать. Малашлăх планĕсене палăртнă май эпир хамăрăн асăмăрта тăван çĕрĕн летописне аса илнĕ пекех. Ку вăл малалла каймалли çул-йĕре тĕрĕс палăртма кирлĕ.

2008 çул ырă ĕçсемпе паллă пулса юлчĕ. Вĕсене пулах Чăваш Ен татах илемлĕрех, илĕртӳллĕрех, хальхи вăхăтпа шайлашуллăрах. Çакна пирĕн республикăра пулнă май Раççей патшалăхĕн ертӳçисем, хăвăрт утассипе пирĕн республикăра иртнĕ Пĕтĕм тĕнче кубокне хутшăннă 70 çĕр-шыв участникĕ, Пĕтĕм тĕнчери «Атăл чиккинче» патриотла кино фестивальне, Шупашкарти экономика форумне хутшăннисем, чикĕ леш енчи массăллă информаци хатĕрĕсен делегацийĕсем те палăртрĕç.

Раççейре халиччен кун пекки пулман: 1000 километра яхăн çул туса 479 яла асфальт çулсемпе çыхăнтарнă, социаллă пĕлтерĕшлĕ объектсем ĕçе кĕчĕç. Кусем вĕсем травмотологин, ортопедин тата эндопротезировани федераллă центрĕ, сосудăсен регионти тата висĕ пуçламăш центрĕ, тĕпрен çĕнетнĕ наци библиотеки, бассейнсемлĕ физкультурăпа спорт комплексĕсем, шкулсем, административлă çуртсем тата суту-илӳ комплексĕсем.

Пĕрремĕш çул мар ĕнтĕ Чăваш Республики пурăнмалли çурт-йĕр тăвассипе малти позицисене тытса пырать. Коммуналлă инфраструктурăн тĕп фончĕсене çĕнетме тытăннипе 1 миллион ытла тăваткал метр пурăнмалли çурт-йĕре тĕпрен юсанă. Республикăри вуншар тата çĕршер пин çынна пахалăхлă ĕçмелли шывпа тивĕçтерессипе йышăннă проект пурнăçланма тытăнать.

Чăваш Енри агропромышленность комплексĕн хуçалăхĕсем продукци туса илессине планланă пек ӳстерсе пыраççĕ. «Агропромышленность комплексне аталантарасси» приоритетлă наци проекчĕн шайĕнче республикăра 38 пин ытла çемье çăмăллатнă кредитсемпе усă курнă. Тĕрĕссипе кусем вĕсем пĕчĕк ял хуçалăх предприятийĕсем. Ку кăтарту пĕтĕмĕшле Раççейĕн те сайра тĕл пулакан тĕслĕх пулса тăрать.

Анчах та çын çăкăрпа кăна тутă мар. Хальхи тапхăрта кашни чĕлхен хăйне евĕрлĕхне, наци культурине, йăли-йĕркине сыхласа хăварасси малти вырăна тухса тăрать. Çак пĕтĕм ăс-хакăл пуянлăхĕ ял пурнăçĕнче сыхланса юлнă. Çавăнпах ĕнтĕ 2009 çула Çĕр ĕçченĕн çулталăкĕ тесе палăртнă. Ялсене малашне те экономикăпа социаллă тата культура тĕлĕшĕнчен комплекслă аталантарса пыма палăртнă.

Хисеплĕ ентешсем! Малашлăх тĕллевĕсене тĕрĕс палăртнипе, ырми-канми ĕçленипе тата тăван çĕре чунтан юратнипе эпир Чăваш Ене тăнăç аталантарма май тупрăмăр. Ахальтен мар ĕнтĕ Раççей Федерацийĕн Правительстви РФ субъекчĕсен вырăнти хăй тытăмлăх органĕсен ĕçне-хĕлне пĕтĕмĕшле хакласа пирĕн республикăна иккĕмĕш вырăн пама тата 205 миллион тенкĕ уйăрма йышăннă. Республика сумлă шутланакан Самара облаçне, Санкт-Петербург хулине, Тутарстан Республикине, Пермь крайне, Мускав хулипе Мускав облаçне ку енĕпе кая хăварма пултарчĕ.

Апла пулсан пирĕн республикăн потенциал сук мар, вăл ытти сисемшĕн шанчăклă ĕçлĕ партнер пулса тăрать, унпа инвесторсем интересленеççĕ. Çавăнпа та хальхи малалла каймалли майсемпе туллинрех усă курни кирлĕ. Шанса тăратăп: çитес çул эпир хальхи аталану шайне сыхласа хăварма кăна мар, çĕнĕ çитĕнӳсене те çĕнсе илме, пуçаруллă проектсене пурнăçа кĕртме пултарăпăр. Ахальтен мар чăвашсем çапла калаççĕ: «Ĕçлеме çеç ан ӳркен – ун чухне пурте пулать».

Сире, хаклă ентешĕмĕрсем, çирĕп сывлăх, кăмăл-сипет вăйхалĕ, вĕç-хĕрсĕр энерги, пуçаруллă ĕçсене ăнăçу, телей тата юрату сунатăп! Уяв касĕнчи сирĕн ĕмĕтĕрсен пурнăçланмалла пултăр!

Çĕнĕ çул ячĕпе!

Чăваш Республикин Президенчĕ Н.В. ФЕДОРОВ.

ХИСЕПЛĔ ЕНТЕШСЕМ!

Сире Çĕнĕ 2009 çул тата Сурхури ячĕпе саламлатăп.

Çитсе килекен çул тата Сурхурин аслă уявĕ пурсăра та телей, ăнăçу тата лăпкăлăх парнелеччĕр. Çĕнĕ çул сирĕн çутă ĕмĕтсем пурнăçа кĕнипе паллă пулса юлтăр.

Сире çирĕп сывлăх, ăнăçу, пурнăçра ксĕлми оптимизм, тăнăçлăх, çĕнĕ çитĕнӳсем, пысăк пахалăхлă вĕренӳпе ăнăçлă ĕç сунатăп. Кашниех район аталанăвне хăйĕн тӳпине хывтăр.

Кашни çемьере туслăхпа ăшă туйăм, телей тата юрату хуçаланччăр!

Н.М. БУДАРИН, РФ Патшалăх Думин депутачĕ, Раççей Геройĕ, летчик-космонавт.

Çĕнĕ çул тата Раштав ячĕпе район çыннисене РФ Патшалăх Думин депутачĕ П.В. Семенов та саламлать.

2009 çул – Вăкăр çулталăкĕ

Саламлатăп Çĕн çулпа!

Çĕн çула чунтан кĕтетĕп
Ир те каç кăшт пăлханса.
Хам камне кăштах систерĕп
Шӳтлесе те юптарса.

Пур хӳрем, ик мăйракаллă,
Хăлха-куç, тăват ура,
Сассăм хулăн та янравлă,
«Çӳçĕм» пуç çинчи кăтра.

Халь вара паллашнă хыççăн
Пĕлтеретĕп пурсăра:
Çитнĕрен черетĕм манăн
«Хуçаланăп» Çĕн çулта.

Усалпа кăра пулсан та,
Пулăп ыр çынпа йăваш.
Ун умне чăрмав тухсан та
Сирĕп тухăхмрах вăш-вăш.

Ялсене, хуласене те
Кĕрĕп çирĕппĕн пусса.
Уяв каç чунтан пурне те
Сывлăх сунăп пуç тайса.

Телейпе кун-çул та сунăп
Ян та ян сехет çапсан.
Вăхăта сая эп ямăп –
Ĕçлĕ пулăп çулĕпех!

Игорь МАЙКОВ.
Кашмаш ялĕ.

Ырă хыпар

Пĕрлехи çул çӳрев билечĕ пулать

ЧР Президенчĕ Патшалăх Канашне янă «Чăваш Ен çитĕнĕвĕ – кашнин пуçарулăхĕнче» Çырăва пурнăçа кĕртсе правительство çăмăллăх паракан çул çӳрев билечĕсене регионти тата федераллă льготниксем валли сыхласа хăварасси çинчен йышăну кăларнă. Хулари автомобиль тата электричество транспорчĕ çинче тата хула çумĕнчи автомобиль транспорчĕ çинче вĕсем çăмăллатнă йĕркепе малашне те çӳреме пултараççĕ. 345 тенкĕ тăракан пĕрлехи çул çӳрев билечĕсене унчен билетсем сутнă пунктсенчех туянма пулать.

Фестиваль-конкурс

Ан сӳнтĕр çутă нихăçан!

Чăваш Енре кăçалхи декабрĕн 25-мĕшĕнчен пуçласа 2009 çулхи январĕн 7-мĕшĕччен «Çутă пултăр!» фестиваль-конкурс ирттересси çинчен пĕлтернĕччĕ. Пин-пин çутăпа çиçекен, чăннипех асамлă та пурте кĕтекен уяв çитнине систерекен çутă вылявĕпе Шупашкарта çеç мар, ытти хулапа районта пурăнакансем те киленме пултараççĕ.

Çак фестивале ирттерес шухăша Н. Федоров Президент çырунне пĕлтернĕччĕ. Конкурса 32 проект хутшăнать. Çитес çул вĕсен йышĕ ӳсесе шанма май пур. Çĕнтерӳçĕсене 4 номинаципе хаклĕç. Чи илĕртӳллĕ проектшăн, хăйне евĕрлĕхшĕн те ятарлă парне пулĕ.

«Çутă пултăр!» конкурса январĕн 7-мĕшĕнче пĕтĕмлетĕç. Çав кунах 17 сехетрен пуçласа 23 сехетчен залив хĕррине вырнаçнă Успенипе Михаил Архангел чиркĕвĕсемпе Арçынсен мăнастирĕ тăрринче тĕлĕнмелле илемлĕ «Раштав касĕн çути» лазер-шоу иртĕ. **Т. КРАСНОВА.**

Иртнĕ çул итогĕсене пĕтĕмлететпĕр

Çĕнĕ çулта та пĕр тĕллевпех, пĕрлех ĕçлер

Вăхăт сисĕнмесĕрех иртет иккен. Тин кăна пуçланнă пекчĕ çулталăк. Халĕ ав ăна пĕтĕмлетме, ума çĕнĕ задачăсем лартма та вăхăт çитрĕ. Мĕнле йĕр хăварчĕ районшăн иртсе кайнă 2008 çул? Мĕнлерех шухăш-кăмăлпа, ĕмĕт-тĕллевпе кĕтсе илтĕмĕр çĕнĕ 2009 çула? Çакăн çинчен каласа пама ыйтрăм та эпĕ район пуçлăхĕнчен Ю.А. ИВАНОВРАН.

– Юрий Александрович, мĕнпе асра юлчĕ районшăн 2008 çул?

– 2008 çул ăпăх иртрĕ тесе калас килмест. Пурте пĕрле пĕр тĕллевпĕн тăрăшса ĕçлерĕмĕр. Ывăрлăхсене çĕнтерсе пырса, аталану çулĕпе четрĕлĕ утăмсем туma пултартăмăр. Малта пыракан технологие пурнăçа кĕртсе, ӳсĕмсем тума тăрăшрăмăр, районăн социаллă-экономика аталанăвĕшĕн тимлерĕмĕр. Ял хуçалăх, промышленность продукцине ытларах туса илессишĕн, общественăлла инфраструктурăна аталантарассишĕн, халăхăн пурнăç шайне лайăхлатассишĕн çине тăрса вăй хутăмăр. Çакă вара йăлтах экономика тĕлĕшĕнчи лару-тăрăва лайăхлатма, налук хумалли никĕсе пысăклатма, пĕтĕм шайри бюджет тупăшне ӳстерме май пачĕ.

2008 çулта 131-мĕш номерлĕ федераллă саккун пурнăçа кĕме пуçланăранпа 3 çул тулчĕ. Апла пулсан ял тăрăхĕсен администрацийĕсен хăйсем вырăнти влаç пулнине, халăхпа тачă çыхăнса ĕçлеме пултарнине, халăх шанăçне тӳрре кăларма пултарнине çирĕплетме вăхăт пулчĕ.

2008 çул Чăваш Республикин Президенчĕн Указĕпе килĕшӳллĕн Ырă ĕçсен çулталăкĕ, Раççей Федерацийĕн Президенчĕн Указĕпе Çемье çулталăкĕ пулчĕ. Ырă ĕçсем ытларах туни хамăршăн та ырăпах тавраннине курмалăх, туйса илмелĕх сахал мар ĕç турăмăр. Çемьесен пĕлтерĕшне ӳстерессипе, ачасене воспитани парассипе çыхăннă ĕçсене те вăйлатма тиврĕ. Çитĕнекен ăрăва ырă ĕçсен тĕслĕхĕсем çинче çитĕнтеретпĕр пулсан, районăн та пуласлăхĕ пысăк пулĕ.

2008 çул тесенех тата районта Республика кунне иртнерни аса килет. Чăвашсен çак паллă уявне чыслăн хатĕрленсе кĕтсе илсе чыслăнах иртерсе ярас тесе нумай ĕçсем туса иртерме тиврĕ. Çынсен шухăш-кăмăлне, Муркашăн сăн-сăпатне палăрмаллах улăштарма пултартăмăр. Пурте пĕр тĕллевпе ĕçлесе пурăнсан палăртнине пурнăçа кĕртме пултарнине çирĕплетсе пачĕ вăл.

– Çĕнĕ çулта иртсе кайнă çулталăкри районăн социаллă-экономика аталанăвне тишкерни ытлашши пулмĕ. Промышленноçра мĕнле çитĕнӳсем пулчĕç?

– 2008 çулта промышленность предприятийĕсем 1121 млн. тенкĕлĕх продукци кăларса ĕçлес. Ку вăл 2007 çулхинчен 64 процент ытларах. Уйрăмах «Муркашри кирпĕч завочĕ», «Муркашри сĕт-çу завочĕ» акционерсен усă обществисем, çавăн пекех «Сеспель» акционерсен хупă обществи ăнăçлă ĕçлесе пыраççĕ. Вĕсен кăтартăвĕсем 2007 çулхинчен 2 хута яхăн ӳсрĕç.

– Ял хуçалăхĕшĕн мĕнпе паларса юлчĕ иртсе кайнă çул?

– Çăмăл мар пулин те, ял ĕçченĕсем мĕн палăртнине пурнăçа кĕртессишĕн ырми-канми тăрăшрĕç. Пĕтĕмпе ял хуçалăх продукцине килти хушма хуçалăхсемпе пĕрле 1441,4 млн. тенкĕлĕх туса илтĕмĕр: умри тĕллеве 110 процент тултартăмăр. Çĕр ĕçченĕсемшĕн 2008 çул тухăçлă çулталăк пулчĕ. Тĕш тырăпа пăрçа йышши культурăсене 30,3 пин тонна пуçтарса кĕртрĕмĕр. Ку вăл 2007 çулхинчен 11,6 пин тонна ытларах пулчĕ. Вăтам тухăç 22,2 центнерпа танлашрĕ. Тухăç уйрăмах «Герой» (33,5 центнер), Ильич яч. хис., Чкалов яч. хис. (29,7 центнер), «Восток» (28,2 центнер), «Ударник» (28,1 центнер), Суворов яч. хис. (28 центнер), «Свобода» (24,3 центнер) хуçалăхсенче пысăк пулчĕ.

(Вĕçĕ 2-мĕш стр.).

Вулакансене пĕлме

Уявсенче çапла ĕçлĕç

Çĕнĕ çулхи каникулсем 10 куна тăсăлни районта пурăнакансем çине витĕм кӳрĕ-и? Çак ыйтупа эпир районти тĕп брльница врачĕпе В. Даниловпа, районти 37-мĕш номерлĕ пушар чаçĕн пуçлăхĕн ĕçĕсене туса пыракан Ю. Варюхинпа, пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăха ертсе пыракан компанин пуçлăхĕпе Н. Любимовпа çыхăнтăм.

В. ДАНИЛОВ:

– Уяв кунĕсем вăрăма тăсăлни сывлăх сыхлавĕ ыйха путать тенине пĕлтермест. Январĕн 3-мĕшĕнче тата 8-мĕшĕнче пур уйрăм врачĕсем те 9 сехетрен пуçласа 13 сехетчен чирлисене йышăнаççĕ. Январĕн 5-мĕшĕнче больница пĕтĕмпех ытти чухнехи ĕç кунĕпе ĕçлĕ. Ытти кунсенче уйрăмсенче дежурнăй врачсем пулĕç. Кунсеренех васкавлă пулăшу ĕçлĕ.

Ю. ВАРЮХИН:

– Пушар хуралĕшĕн уяв сук: эпир кулленех ĕçре. Инкек сиксе тухсан 2–17-34 е 01 номерпе шăнкăравлама ан манăр.

Н. ЛЮБИМОВ:

– Районти пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăхăн икĕ предприятийĕнче те çирĕплетнĕ графикпа бригадăсем талăкĕпех дежурствăра тăрĕç. Диспетчерсен телефонĕсем: 2-16-37, 2-13-74 (Муркашра), 52-4-50 (Мăн Сĕнтĕрте).

А. БЕЛОВ калаçнă.

УВАЖАЕМЫЕ НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКИ!

Межрайонная инспекция Федеральной налоговой службы № 6 по Чувашской Республике поздравляет вас с Новым годом и Рождеством!

Пусть каждый день нового года будет наполнен радостью, творческим вдохновением, успехами в добрых делах. Желаем чтобы в грядущем году вам всегда сопутствовали благополучие, удача, бодрость духа, крепкое здоровье и большое счастье, легальных доходов и отсутствия недоимки и задолженности по налогам и сборам.